

rømme ham, at man opnaaer det Maal at stille Sagen i en vis Retning meget klart frem ved netop saaledes at udtale sig om et enkelt givet Tilfælde. Seg skal derfor ogsaa forfølge den Tankegang, som det ærede Medlem fremsatte; idet jeg i Korthed skal minde om hans Exempel. Han tænkte sig, at et Land producerede 100,000 Stude om Aaret til Udsælf, og at hver af disse Stude hidtil i Transport og i Tab derved kostede 10 Rd.; han tænkte sig dernæst, at man ved at anlægge en Jernbane nebsatte Transportomkostningerne og Tabet til 5 Rd., og han beregnede, at Jernbane-anlægget altsaa vilde medføre en Gevinst af 500,000 Rd. om Aaret. Det ærede Medlem omtalte dernæst, hvad man sædvanlig sætter i Forbindelse med en saadan Beregning; han berørte de indirecte Virkninger, som man pleier at føre frem, og han nævnte forskellige andre Ting, som kunde sættes i Forbindelse dermed, men han udtalte saa tillige paa det Allerbestemteste og Skarpeste, at alt dette berøede paa Misforstaaelser, at der kun var Tale, yttrede det ærede Medlem, om de 500,000 Rd., og at Alt, hvad man ibrigt lod opmarschere, var at ligne ved Tordenffolds Soldater, der gik om ad en Gade for saa som nye Soldater at vise sig i en anden Gade. Efterat det ærede Medlem dernæst havde omgjerdet denne sin Betragtningssmaaade med forskellige andre Sætninger, satte han foran Indgangen til den en Cherub med et luende Glavind i den Sætning, at Enhver, som ikke indrømmede Rigtigheden af denne hans Paaastand, godtgjorde, at han manglede Dannelse paa dette Omraade. Ikke desto mindre have nu forskellige Medlemmer havt Mod til at gaae imod denne Cherub, og jeg vil uforbeholdent tilstaae, at, har det ærede Medlem Ret, saa mangler ogsaa jeg Dannelse paa dette Omraade; thi jeg troer paa de indirecte Virkninger. Men hvorledes gaaer det da til med det ærede Medlems Betragtning? Der var dog Meget i den, som tiltalte. Mit Svar derpaa er dette: Det ærede Medlems Betragtning er ubetinget rigtig strax; den er rigtig i det første Aar, hvori Jernbanen virker. Da er der kun Tale om de 500,000 Rd., og Alt, hvad man fører frem ved Siden deraf, er kun de samme Penge i andre Skikkelser, eller det er

Noget, som reent kastes hen i Vind og Veir. Men det ærede Medlems Betragtning begynder at blive urigtig allerede i det næste Aar; thi da begynde de indirecte Virkninger at vise sig; da begynde Virkningerne af de 500,000 Rd., som ere komne Producenterne til Gode i det første Aar, at vise sig, og de ville virke til Forbedring af Bedriften, de ville virke til, at man affender bedre Stude, og det er givet, at, naar der saaledes affendes en bedre Stud, der som tidligere kun koster 5 Rd. at transportere, da vindes der i Virkeligheden endnu Mere paa den end tidligere. Dette vil være den første Virkning. Men dernæst vil ogsaa efterhaanden Antallet af de Stude, der produceres, blive større, og saa begynde Virkningerne at vise sig for selve Jernbanen. Derved kommer man da efterhaanden til det Maal, som det ærede Medlem selv til Slutning nær havde naaet i sine Betragtninger. Det ærede Medlem mindede os nemlig om, at man, naar der var Tale om, hvorvidt en Jernbane kunde forrente sig eller ikke, ikke maatte blive staaende ved det første Aar, og at man ikke maatte kræve, at en Jernbane skulde svare fuld Rente af dens Anlægs-capital strax. Naar han havde forfulgt denne sin egen Tanke, saa troer jeg, at han vilde være kommen til de indirecte Fordeles Betydning, men der standsede det ærede Medlem just, hvad jeg troer var til megen Skade, thi det er netop Hensynet til de indirecte Virkninger, som gjør, at en Jernbane ikke maa bedømmes efter, hvorledes den forrenter sig strax, men at man maa vente nogle Aar, inden man undersøger, hvorledes den forrenter sig, og hvorvidt den kan ventes Aar for Aar at ville give et bedre Udbytte, naar den drives paa en hensigtsmæssig Maaade.

Det ærede 7de Medlem for Kjøbenhavn (David) udtalte en almindelig Sætning angaaende Jernbaner, som jeg aldeles kan tiltræde. Han mindede os nemlig om, at Jernbaner kun gavne i samme Forhold, som de benyttes. Dette er en fuldkommen rigtig Sætning, og det Gnest, der undrede mig, den Gang det ærede Medlem fremsatte den, var kun den Omstændighed, at han kunde ansee den for at indeholde noget Nyt, thi det syntes det ærede Medlem virkelig at gjøre. Det